

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Anglia. — Francya. — Włochy. — Królestwo Polskie. — Turcya. — Wiadomości handlowe. — Rzecz domowa.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Wiedeń, 23. maja. Dnia 24. maja 1851 wyjdzie w c. k. nadwornej i rządowej drukarni w Wiedniu i będzie rozesłany XXXIX. zeszyt powszechnego rządowego dziennika ustaw państwa, a mianowicie w niemieckim języku osobno i we wszystkich podwójnych wydaniach, wyjąwszy w romańskim.

Zeszyt ten zawiera pod

Nr. 125. Cesarskie rozporządzenie z 7. kwietnia 1851, względem zaprowadzenia nowego systemu monety miedzianej.

Nr. 126. Dekret ministerium wojny z 24. kwietnia 1851, którym się wojskowy korpus straży policyjnej oddaje pod wojskową opiekę dusz, a respective pod jurysdykcję feldsuperyoratów.

Nr. 127. Cesarskie rozporządzenie z 11. maja 1851, którem się wydaje przepis dla wykonania rozporządzeń i wyroków zwierzchności politycznych (to jest władz politycznych i przełożonych gmin)

Nr. 128. Rozporządzenie ministerium sprawiedliwości z 12. maja 1851, które postanawia, że prawne spory pod względem uwolnienia od ciężarów gruntowych i wtedy należy traktować według przepisu o sumarycznym postępowaniu, jeżeli partye same bez rozkazu komisji uwolnienia od ciężarów gruntowych udają się do drogi prawa, albo po publikacji rozporządzenia o uwolnieniu od ciężarów gruntowych już się udały, i którem się ogłaszają niektóre inne przepisy o postępowaniu w takich sprawach spornych.

Nr. 129. Rozporządzenie ministerium finansów z 12. maja 1851, którem się ogłasza, że połączone z medalami za waleczność pensye uwolnione są od podatku dochodowego.

Nr. 130. Cesarskie rozporządzenie z 18. maja 1851, którem się trwałość prowizoryum dla urzędników, postanowionych przy nowo-organizowanych sądach równie jak przy prokuratorji państwa na teraz do 1. lipca 1852 przedłuża.

Nr. 131. Dekret ministerstwa finansów z 20. maja 1851, pod względem emisji nowej miedzianej monety zdawkowej.

Zaszcze przeszkody w redukcji romańskiego tekstu dziennika ustaw państwa, są powodem do zastanowienia tego wydania dziennika ustaw państwa aż do dalszego ogłoszenia.

Następnie wyjdzie dziś 24. maja 1851 i będzie rozesłany, z r. 1850 powszechnego rządowego dziennika ustaw państwa XI. zeszyt w serbsko-niemieckim, — XV. zeszyt w polsko-niemieckim, i kroacko-niemieckim; — XXIV. zeszyt w czesko-madjarско-słoweńsko-kroacko-serbsko-i polsko-niemieckim; XXV. zeszyt w włosko-madjarско-słoweńsko-kroacko-i serbsko-niemieckim; — XXIX. zeszyt w czesko-włosko-madjarско-halicko-rusko-i kroacko-niemieckim; — a CXXVI. zeszyt w serbsko-niemieckim podwójnym wydaniu.

Dnia 21. maja 1851 wyszedł XXIX. zeszyt w słoweńsko-niemieckim podwójnym wydaniu.

Sprawy krajowe.

(Obwieszczenie.)

Lwów, 27. maja. Dyrekcyja galicyjskiego zakładu ślepych wywiązując się z danego przyrzeczenia, — zawiadamia publiczność, iż zakład ślepych dnia 1. czerwca r. b. po poprzedniem nabożeństwie, w kościele parafialnym Ś. Antoniego o godzinie 10tej rano odbyć się mającym — w własnym domu obok zakładu głuchoniemych na ulicy gliniańskiej położonym — otworzonym będzie.

(Mianowania.)

Lwów, 23. maja. Jego c. k. Mość raczył najwyższem postanowieniem z d. 29. kwietnia 1851 przyzwolić najlaskawiej na uwolnienie teraźniejszego jeneralnego konzula w Corfu Wilhelma kawalera v. *Mayersbach* od tej posady, następnie na mianowanie teraźniejszego jeneralnego konzula i ajenta w Jasach Augusta *Eisenbach* jeneralnym konzulem w Corfu i teraźniejszego pierwszego tłumacza ces. internuncjatury w Konstantynopolu Henryka barona *Testa*, jeneralnym konzulem i ajentem w Jasach, tudzież mianowanie teraźniejszego wice-konzula w Adrianopolu, Fryderyka *Westermeyer* wice-konzulem w Monastir.

(Mianowanie.)

Wiedeń, 25. maja. Jego ces. Mość raczył najwyższem postanowieniem z d. 16. maja r. b. opróżnioną przy kapitule katedralnej w Tarnowie posadę kanonika nadać najlaskawiej proboszczowi w Żywcu, dziekanowi i dozorczy szkół ks. Józefowi *Pukalskiemu*.

(W. Ztg.)

(Litogr. „kores. austr. o wykazie porównawczym rezultatów administracyi finansów w r. 1849 i 1850.)

Wiedeń, 24. maja. W ostatnim numerze Gazety wspomnieliśmy o porównawczym wykazie rezultatów skarbowej administracyi w roku 1849 i 1850. Szczegóły ich wszakże są tak rozmaite i interesujące, że nie byłoby bez pożytku zająć się bliższym w tej mierze rozbiorem.

Do powiększenia stałych podatków w roku 1850 o 4,745,698 złr. więcej niż w 1849 przyczyniają się mianowicie: podatek gruntowy w sumie 2,070,794złr., podatek domowy 1,349,544złr.; podatek zarobkowy 771,939złr., i inne stałe podatki w sumie 133,849 złr.

Co do podatku zarobkowego — pod którą rubrykę podciągnięto także dodatek do podatku gruntowego i domowego — wypada zrobić szczegółową uwagę, że pobór jego nie wyrównał także i w prowincjach niemieckich i słowiańskich pierwotnie ustanowionej liczbie 1,342,378 złr., bowiem nowość podatku tego rodzaju, trudność w jego rozkładzie na kontrybuentów i zaszłe zmiany w organizacyi zwierzchności, opóźniły rozpisanie i pobór podatku, zaczęto do końca października 1850 wpłynęła tylko jedna część należącej rocznej sumy. Według rozpisania na rok administracyjny 1851 spodziewać się można pomnożenia stałych podatków o 15 milionów złr. więcej niż w r. 1850.

Podatki niestałe pomnożyły się o 23,889,231 złr., z czego przypada na podatek konsumcyjny 3,593,487 złr. na przychód cłowy 5,792,408; na przychód od soli 9,533,510; na przychód od tytoniu i tabaki 1,390,510; na przychód od stępu i taks 2,760,607; na przychód z loteryi 465,963, a na inne monopola 352,746 złr. Przedewszystkiem należy uważać, że podatek konsumcyjny, przychód od tytoniu i tabaki, stępu i taks — które wynoszą prawie połowę przychodu wszelkich niestałych podatków, w roku administr. 1850 nie były jeszcze wprowadzone w krajach koronnych w Węgrzech, Siedmiogrodzie, w Kroacyi i Sławonii, w Serbskim województwie i Temeskim banacie, i że nowa ustawa o stęplu i taksach sądowych weszła i w innych krajach koronnych w wykonanie dopiero w drugiej połowie administracyjnego roku 1850. Po skutecznym zaś wprowadzeniu pomienionych monopolów i do tych krajów koronnych, w których potąd jeszcze nie istniały, rozpisano przychody te na rok adm. 1851 w sumie większej o 19 milionów złr.

W przychodach z własności skarbowych okazała się w porównaniu z rokiem zeszłym przewyżka 2,678,563 złr., mianowicie powiększył się przychód z mennicy o 2,380,962 złr.; gdy tymczasem przychód z górnictwa uszczupiał o 472,699 złr.

W rubryce wydatków skarbowych na budżet ministerium spraw wewnętrznych okazał się w r. 1850 wydatek większy o 6,340,987 złr. niż w r. 1849, a mianowicie dla większych wydatków u władz politycznych w krajach koronnych przy zaprowadzeniu ich organizacyi 2,435,007 złr.; dla łączonych kosztów na cele publicznego bezpieczeństwa łącznie z wydatkami na żandarmeryę 4,099,007; dla kosztów komisji abolicyjnej 445,760; dla pomnożonych kosztów na wsparcia publiczne 485,200 złr. natomiast zaś pomniejszyły się koszta sejmowe o 564,981 złr.

W budżecie ministerium wojny umniejszyły się wprawdzie wydatki o 37,799,746 złr. w porównaniu z rokiem zesz.; wykazany wszelakoż ogólny wydatek w sumie 124,087,623 złr. przewyższa dawniejszy w stanie zwykłym przeciętnie o 55 milionów, zaczęto przeszło o 69 milionów złr., i właśnie okoliczność ta jest główną przyczyną znacznego niedoboru.

W budżecie ministerium finansów okazało się dla poczynającego się rozwoju administracyi tego rodzaju w Węgrzech i Siedmiogrodzie wraz z krajami, które dawniej do tego należały — pomnożenie wydatków o 1,344,080 złr. m. k. Wynikły roku 1850 po raz pierwszy wydatek urzędów podatkowych nastąpił przez zniesienie zwierzchności dominikalnych. Natomiast okazało się w administracyi finansów zmniejszenie wydatków przez to, że roku 1849 poniesiono nadzwyczajne koszta na zakupienie srebra dla banku narodowego w kwocie 2,623,843 złr. tudzież dla ściągnięcia węgierskich banknotów 1 i 2 reńskowych w sumie 1,199,931 złr.

W budżecie ministerium sprawiedliwości okazał się większy o 6,000,288 złr. wydatek z przyczyny zaprowadzonej organizacyi sądowniczej.

W ministerium wyznań religijnych i oświecenia pomnożyły się wydatki o 942,542 zr.

W ministerium handlu, rzemiosł i publicznych budowli pomnożyły się w ogóle wydatki o 3,821,604 zr., z czego przypada na kierunek centralny 550,504 zr., na zwierzchności budownicze w krajach koronnych 312,027 zr., na budowę kolei żelaznych łącznie z nabyciem prywatnych kolei żelaznych 1,660,651 zr., i na budowę telegrafów 453,331 zr.

Szczególną uwagę zwraca na siebie zawarty w ministerjalnym przedłożeniu pogląd na rezultat finansów w normalnym ze wszech miar roku 1845, według którego okazuje się w roku 1850 wzrost stałych podatków w sumie 14,189,362 zr., a niestałych w sumie 1,233,600 zr. srebr.

Pomnożenie przychodu z niestałych podatków zasługuje na tem pilniejszą uwagę, zwłaszcza że w najważniejszych gałęziach niestałego upodatkowania, mianowicie w monopolu soli okazał się dla znacznego zmniejszenia cen taryfowych w wielu krajach koronnych dość wielki ubytek w sumie 3,028,800 zr.; toż samo umniejszył się przychód z loteryi o 2,272,081 złr., a przychód z poczt również o 1,448,566 złr., zaczem reszta gałęzi niestałego opodatkowania pokryły nie tylko niedobór 6,885,386 złr., lecz nadto powiększyły ogólny przychód o 1,233,600 złr.

Powiększenie się podatku konsumcyjnego zasługuje jeszcze i z tego względu na uwagę, bowiem nastąpiło mimo znacznego nawet zmniejszenia pozycji podatkowych od wielu artykułów konsumcyjnych lub zupełnego ich zniesienia.

Ogólny niedobór wynosił:

W roku administracyjnym 1845 . . .	12,693,258 złr.
„ „ 1846 . . .	15,877,127 „
„ „ 1847 . . .	47,403,350 „
„ „ 1848 . . .	64,859,861 „
„ „ 1849 . . .	139,850,916 „
„ „ 1850 . . .	77,161,623 „

Razem 357,846,135 złr. srebr.

Powyzsze zestawienie wyjaśnia w ogólności dokładnie i dostatecznie stan austriackiej ekonomii państwa i każdy może ztąd wyroznać i poznać bez trudności, które oddziały przychodów i wydatków nie pozwalają ustalić równowagi między przychodem i wydatkami.

Z Węgier, Siedmiogrodu, serbskiego województwa, z Temeskiego banatu, z Kroacyi i Slawonii nie odwieziono w r. 1850 do centralnej administracyi państwa nawet i tyle, jak przed rokiem 1848 zwykle wpływało. Tem mniej jeszcze mogły wnosić przychodu nowe instytucje finansowe, mianowicie zaprowadzenie uregulowanego podatku gruntowego, tudzież nowych stałych i niestałych podatków, zwłaszcza że w ciągu roku administracyjnego 1850 można było zaledwie poczynić potrzebne przygotowania do ich poboru. Poczęści dałoby się to samo powiedzieć o lombardzko-weneckiem królestwie, gdzie musiano również przedsięwziąć rozmaite urządzenia organiczne dla podwyższenia rubryki przychodów. Z drugiej strony wyszły już rozporządzenia względem znacznego zredukowania etatu wojskowego według wyraźnej i powtórnie objawionej woli J. M. Cesarza, aby wydatki w tej mierze stopniowo zmniejszano. Rzecz przeto nie ulegająca żadnej wątpliwości, że wśród takich okoliczności odślanają się pomysły dla Austrii widoki, i że od trzech lat nie było takiej chwili, w której-by pogorszenie się kursu wekslowego i obawy z przyczyn finansowego stanu dały się mniej niż teraz usprawiedliwić.

(Przybycie Jego ces. Mości do Ołomuńca.)

Ołomuniec, 24. maja. Dzisiaj o god. 5. zrana przybył Jego Mość Cesarz Franciszek Józef w towarzystwie generał-adjutanta hr. Grünne do naszego miasta. Na dworcu kolei żelaznej przyjmował Monarchę Jego Excel. p. Namiestnik, komenderujący F. Z. M. Schlick, gubernator twierdzy F. Z. M. Böhm, tudzież kompania wojska, zkad Go do pałacu Arcybiskupa odprowadzono. Na balkonie naszego ratusza zatknięto ośm czarnożółtych i biało-czerwonych chorągwi, a na wieży powiewa pięć sążni długa czarnożółta chorągiew. Mimo padającego deszczu udały się wszystkie korpusy wojska stojące w okolicy na błonie Nimlau i uszykowały się w pięciu nieprzejrzanych szeregach; pierwsze dwa szeregi tworzyła piechota pod dowództwem generała Pökh, trzeci i czwarty cztery pułki huzarów pod dowództwem F. M. L. Barko, a w piątym stała artylerya z 72 działami i kompania sanitarna z swojemi wozami. Liczba zgromadzonego wojska wynosiła około 30,000 ludzi. Jego Mość Cesarz przybył o god. 10. na błonie, przeglądał wojsko, kazał defilować, a o 1. god. powrócił do rezydencyi. — Zapewniają, że Jego ces. Mość dopiero w poniedziałek opuści miasto nasze, uda się potem nad granicę rosyjską do Krakowa dla przyjęcia Jego Mości Cesarza Rosyi, a we środe przybędzie tu z Cesarzem Mikołajem.

(Jego ces. Mość w Ołomuńcu.)

Ołomuniec, 25. maja. Dalsza podróż J. M. Cesarza do Krakowa, o której wczoraj jeszcze upewniano, została nagle wstrzymana, a cesarz pozostanie tutaj dla powitania spodziewanych gości dostojnych. Zaczem też wczorajszego wieczora urządzono spieszną iluminacyę, którą Cesarz zwiędzał po skończonym objedzie w towarzystwie wielu znakomitych osób ze stanu cywilnego i wojskowego. Przy powozie J. M. Cesarza jechał po prawej ręce tutejszy pan Namiestnik konno. W innych powozach jechali jen. adjutant hr. Grünne, prezydent obwodowy i starosta grodzki. Ludność witała J. M. Cesarza wszędzie radośnemi okrzykami. Dr. Mandelblüh jako zastępca

starszego wiekiem prezydenta rady gminy jechał na czele pochodu. — Dzisiaj słuchał J. M. Cesarz w katedrze mszy św., poczem odbyło się uroczyste przedstawienie c. k. urzędników państwa rozmaitych kategorii, członków kapituły, c. k. uniwersytetu, wyższego gymnazyum i wszystkich tutejszych c. k. zakładów naukowych, rady gminy i wielkiego wydziału król. stolicy Ołomuńca, tudzież oficerów miejskiego korpusu, co trwało do 2 godzin. — C. k. nadwornego organistę i wice-kapelmistrza Preyer powołano również do Ołomuńca na dwór cesarski, dla wykonania swych kompozycyi muzykalnych, zawierających oprócz austr. hymnu narodowego także hymn rosyjski i pruski. Preyer znany z swego muzykalnego i kompozytorskiego talentu grał dzisiaj podczas sumy na organach w kościele św. Maurycyego. (N. Z.)

(Wiadomości potoczne z Wiednia.)

Wiedeń, 25. We wtorek o ósmej godzinie rano udadza się osobnym pociągiem północnej kolei żelaznej wszyscy przez Najjaśniejszego Pana zaproszeni goście, najcelniejsi generałowie armii cesarskiej, następnie Jego król. Moście Wielki Książę Heski z swoją małżonką za Monarchę, który odjechał wczoraj o jedenastej godzinie w nocy do Ołomuńca.

— *L. Z. C.* pisze: Listy z Ołomuńca zapewniają, że Jego Mość król Pruski niezawodnie tam przybędzie.

— Zdaje się, że się wkrótce potwierdzi wiadomość, że w obecności najdostojniejszych gości odbęda się także w Wiedniu wielkie popisy wojskowe, gdyż niezadługo zacznie się koncentracya wojska z przyległych okolic.

— Wczoraj przybył tu z Medyolanu c. k. generał książę Fryderyk Schwarzenberg i odjedzie również do Ołomuńca na popisy wojskowe.

— Przyjechał tu z Gräfenbergu pan minister hrabia Stadion. Słychać, że zabawi tu tylko kilka dni, potem powróci znowu do Gräfenbergu i nieprzybędzie tu aż w lipcu, gdzie już stale zamieszka.

— *L. Z. C.* donosi: Mówią z pewnością, że pan minister finansów przedłożył dziś radzie państwu warunki względem uregulowania naszej waluty.

Między temi jest, jak zapewniają, pożyczka 100 milionów reńskich za granicą pod gwarancją kilku tutejszych domów bankowych.

— Cholera pojawia się znowu w koronnym kraju Czechach, w Pradze również jak na prowincyi.

— Podobnież i z Morawii donoszą o cholery, która się w kilku okolicach, a nawet w pobliżu Ołomuńca pojawiła z niebezpiecznemi symptomami.

— *L. Z. C.* donosi, że Pseudo-książę Altieri, o którym niedawno temu tak dziwne wiadomości rozgłosiły dzienniki, odstawiony został przez austr. zandarmów do Rzymu.

— Ministerium nauk publicznych rozporządziło, ażeby przy egzaminach w szkołach ludu był zawsze obecny urzędnik przynależnej zwierzchności politycznej.

(Kurs wiedeński z 27. maja 1851.)

Obligacye długi państwa 5% — 95⁵/₁₆; 4¹/₂% — 84¹/₃; 4% — 75¹/₄; 4% z r. 1850 —; 2¹/₂% —; wylosowane 4% —. Losy z r. 1834 —; z roku 1839 —. Wiedeńskie miejsko bank. 2¹/₂% —. Akcy bankowe 1236. Akcy kolei północ. 1306¹/₄. Głognickiej kolei żelaznej —. Odenburskie —. Budwejskie — Dunajskiej żeglugi parow. —. Lloyd —.

Anglia.

(Rozprawy w izbie wyższej.)

London, 20. maja. W izbie wyższej zaproponował margrabia *Lansdowne* drugie odczytanie bilu o dochodowym podatku, Lord *Stanley* był przeciwnego zdania pod względem jego trwałości; wątpli aby to było, jak minister twierdzi, środkiem do rozszerzenia wolnego handlu i ułatwienia przywozu surowego materyału z zagranicy — przecco już tyle nieszczęścia na kraj spłynęło. Potem wyliczył rozmaite środki, jakie zaproponowano dla pozbycia się powoli tego uciążliwego podatku i nadmienil, że rząd powinien się być za którymkolwiek z nich zdecydować. Tą razą nie chce on w tej kwestyi brać na siebie odpowiedzialności i doradzać izbie, aby odrzuciła bil, którego nie jest w stanie poprawić, przeciwnie zaś odpadnięcie tego przychodu, zniszczyłoby kredyt państwa. Na zarzut pana *Bernera* odpowiedział hrabia *Grey*, że ubolewa, iż nie może zaproponować żadnych środków, któremi możnaby uniknąć nakładanie obciążających podatków. — Poczem bil po drugi raz odczytano.

Francya.

(Posiedzenie zgromadzenia narodowego z d. 21. maja.)

Paryż, 21. maja. Na dzisiejszem posiedzeniu zgromadzenia narodowego przydował p. Dupin. Do wczorajszego protokołu wniósł p. *Noel Parfait*, aby petycyi rad gminy wykraczających przeciw konstytucyi nieprzyjąć lecz odesłać je dla ukarania ministrów spraw wewnętrznych. Prezydent i Leon *Faucher* odpowiedzieli na to, że postarali się już o to, aby nadać znaczenie prawu. (Viellard, były nauczyciel prezydenta republiki, rozmawiał bardzo żywo z panem Lamartine). Generał de *Bar* złożył na stole izby petycye o rewizyę konstytucyi w duchu przedłużenia władzy prezydenta. Prezydent Dupin: „Zgromadzenie rozstrzygnie czy ma nastąpić rewizya. To rzecz główna.“ (Senzacya.) Potem przyjęto dwie ustawy mające interes lokalny. *Godello* zaproponował, aby wnioski względem formalnego traktowania projektów rewizyi przyjęto do jutrzejszego porządku dziennego. Generał *Cavaignac* zbijał ten wniosek, twierząc, że zgromadzenie dopiero w trzecim roku sesyi może się zajmować rewizyą, zatem niemoże przed 28. maja przyjść pod obradę żadna

odnosząca się do tego kwestya. Charles Dain robi uwagę, że niemożna dyskutować o formalnościach przy wnioskach, które może wcale przedłożone niebędą. Leo de Laborde: „Ja przedłożę taki wniosek.“ Odroczenie debaty na poniedziałek odrzucono, natomiast uchwalono 323 głosami przeciw 212 przyjąć wnioski te do najbliższego porządku dziennego. Potem nastąpił dalszy ciąg drugiej debaty nad taryfą dla cukru i kawy, a w końcu dowiedziano się, że Laborde zamysła przedłożyć na dniu 28. maja wniosek względem przywrócenia dziedzicznej monarchyi we Francyi.

(Posiedzenie z d. 22. maja.)

Paryż, 22. maja. Na dzisiejszem posiedzeniu zgromadzenia narodowego uchwalono wziąć pod rozwagę propozycję pp. Moulin i Morin (względem mianowania osobnego komitetu dla kwestyi rewizyi). Emil Girardin powstawał gwałtownie na prawą stronę i ogłosił walkę uliczną za nieodzowną, jeżeli republika zagrożoną zostanie. Lewa strona obsypywała go za to tak hucznemi oklaskami i pochwałami, że prezydent był zmuszony wezwać ją do porządku. Dla nadzwyczajnego zgłębienia zawieszono posiedzenie. Jutro zajmą się bióra rozpoznaniem wspomnianej propozycji.

(Depesza telegraficzna.)

Paryż, 24. maja. 5% renta 90.53; 3% 56.20. W izbie prawodawczej naradzano się nad ustawą o gwardyi narodowej. Poprawkę deputowanego Duprat odrzucono większością głosów jako ultrademokratyczną.

Włochy.

(Interpelacje w izbie deputowanych.)

Turyń, 20. maja. Dla przysłuchania się interpelacyi deputowanego Valerio zapelniała dziś znaczna liczba ciekawych izbę deputowanych. Na trybunach i w sali panowała cisza w oczekiwaniu tego co miało nastąpić. Interpelant zabrawszy głos, wniósł cały szereg pytań, na które prezydent ministrów d'Azeglio odpowiadał prawie od niechcienia, jednakże nie bez pewnych ogólników i ukrytych myśli, jakto zwykle odpowiada się na ogółowe i mniej wyraźnie określone pytania. Zbijał stanowczo twierdzenie, jakoby pod auspicjami Austrii zawarto związek pomiędzy Rzymem, Neapolem, Toskanią i Parmą względem usunięcia francuskiej załogi z Włoch. Daleko wprawdzie jeszcze do zawarcia konkordatu z Rzymem, jakkolwiek bądź należałoby sobie życzyć załatwienia zachodzących z apostolską stolicą nieporozumień. Z tych przeczących odpowiedzi okazuje się z niejaką pewnością, że potąd jeszcze nie przyszło z Rzymem do zgody. Valerio żądał pewniejszych wiadomości o przyczynie ustąpienia ministra Siccardi, niż to dziennik urzędowy *Gazzetta piemontese* swego czasu był podał. Wszakże prezydent ministrów postrzegłszy zastawione sobie sidła i dość jawny podstęp, podawał i tą razą za przyczynę ustąpienia ministra Siccardi nadwątlone jego zdrowie, co mu wszelakoż nie przeszkadza piastować i teraz ważnego urzędu publicznego. Valerio chciał zresztą wiedzieć, jak się rzecz ma z ustawą o ślubach małżeńskich, a właściwie z zamierzeniem zaprowadzeniem ślubów cywilnych. D'Azeglio dotknął tylko powierzchownie tego przedmiotu, z tém jednak zaręczeniem, że rząd niezaniedbuje tej ważnej sprawy, która zresztą potrzebuje dłuższego czasu i głębokiego namysłu. Liberalno-ultrakonstytucyjne stronnictwo zaspokoilo się zupełnie rezultatem tej interpelacyi, nie tyle jednak partya demokratyczno-unitarna, która uzala się w swych dziennikach na dwuznaczność. Nieprzywoity a poniekąd zdrożny nawet protest miasta Nizza dotknął radę ministeryalną bardzo nieprzyjemnie. Jest to bowiem rzeczą niesłychaną, aby jedno szczególne miasto w tak nienależyty sposób protestować mogło w imieniu całej ludności przeciw środkom rządowym i prawnym jego rozporządzeniom. Słychać że kilka urzędników finansowych miało w tém udział, i że dlatego utracą zapewne swe posady.

(Depesze telegraficzne.)

Turyń, 21. maja. Według pogłosek aresztowano już tych, którzy w Nizza podpisali protest. Obrady nad budżetem ministerstwa wojny zaczęły się. Lamarmora oświadcza, że 90,000 żołnierza w czasie wojny, a 45,000 w stanie pokoju wystarczy, a na pokrycie wydatków normalnych w tej mierze żąda rocznie 32,000,500 lirów. Deputowany Pottone znajduje koszta te za wielkie, a Sineo obstaje usilnie za wprowadzeniem reform, poczem przyjęto dwa artykuły projektu.

Turyń, 22. maja. Izba deputowanych przyjęła trzeci artykuł 14tej kategorii bilansu wojennego.

Rzym, 19. maja. Król bawarski był z wizytą u Jego Świątobliwości papieża. — Silne patrole przeciągają po mieście. Wiele osób zostało ranionych z niewiadomej ręki. Z tej przyczyny aresztowano kilku podezrzanych indywidualów, a przy przetrząsaniu domów znaleziono wiele broni. Od niejakiego czasu zaczęto znowu palić tytów publicznie.

Nizza, 22. maja. Deputowany Avigdor został przyaresztowany jako główna sprężyna protestu. Lud chciał go przemocą uwolnić, lecz więzień uspokoił go przez okno. Potem nadsięgnęło wojsko. Gremium kupieckie zostało rozwiązane; pięciu innych podżegaczy przyaresztowano także; kilku uciekło do Francyi. W tej chwili panuje spokój.

Rzym, 20. maja. Dziś przybył tu generał Aupick. (L. k. u.)

Królestwo Polskie.

Warszawa, 23. maja. Onegdaj w obec Najjaśniejszego Cesarza i króla, JJ. CC. WW. Wielkich książąt Mikołaja i Michała

Mikołajewiczów, odbyła się o godzinie 10 rano, na pola Powązkowskiem, musztra 3ej dywizyi piechoty wraz z jej artylerją.

O godz. wpół do 12 przed południem, Najj. Pani w towarzystwie Jój K. W. księżny Meklemburgsko-Szweryńskiej i JJ. KK. WW. księżniczek Anhalt-Dessau, wyjechać raczyła z Łazienek, przez rogatkę Mokotowską do Natolina, z kąd Jój C. Mość o godz. wpół do 3ej, przez też rogatkę powróciła.

Wczoraj przed godziną 8mą rano, Najjaśniejszy Cesarz i Król z synami Swemi JJ. CC. WW. Wielkimi książętami Mikołajem i Michałem Mikołajewiczami, wyjechać raczył koleją żelazną do Łowicza — Najj. Panu towarzyszą: JO. książę feldmarszałek Mamiestnik Królestwa, JO. książę Gorczaków, Warszawski wojenny generał-gubernator, JW. generał-adjutant hr. Adlerberg i JW. generał-adjutant hr. Rzewuski.

Jego Królewska Wysokość Wielki książę Karol Fryderyk Pruski, onegdaj wieczorem przybył do Warszawy i zajął mieszkanie w pałacu Belwederskim. Jego król. Wysokości towarzyszą: rotmistrz adjutant Knobelsdorf i porucznik Somerfeld. (Dz. War.)

Turecja.

(Depesze telegraficzne.)

Zara, 21. maja. Hairedin-Basza wyprawił mnicha do Bagnani. W Montenegro wyrabiają wiele prochu. Gubernator Basza niższej Albanii został mianowany gubernatorem Hercegowiny. Jego miejsce zajmie Tossnar-Basza.

Damask, 8. maja. Nowy gubernator Iphet-Basza przybył tutaj. Gubernatora z Hassa posiekali Beduinie w kawalki. (L. k. a.)

Rzecz domowa.

Protokół

czterdziestego pierwszego posiedzenia Wydziału miejskiego stołecznego miasta Lwowa dnia 1. maja 1851.

(Dokończenie.)

15) Na propozycję nauczyciela sztuki jeźdzenia pana Ignacego Leśniewicza oświadczającego się udzielać naukę w jeźdzeniu pewnej ilości synów tutejszomiejscowych obywateli za przynależnym wynagrodzeniem ze strony wydziału, uchwalono, przedmiot ten odroczyć do czasu układania budżetu na rok następny, albowiem w budżecie na rok 1851 zadna na to kwota przewidziana niebyła, zresztą rok szkolny za daleko już postąpił, aby utworzenie takowej fundacyi na czasie uważać można.

16) Podaniu jednego urzędnika miejskiego o udzielenie remuneracyi odmówiono dla braku zasług.

17) Wniosek względem zebrania i wydania w osobnej broszurze wszystkich czynności terażniejszego wydziału w tym celu, aby przy rozwiązaniu onego a po ukonstytuowaniu się nowej rady gminnej zachować się przed pojawie się mogącym zarzutem lub potwarzą jakiegokolwiek bądź rodzaju, tudzież aby świadomość o czynnościach wydziału rozszerzyć po wszystkich warstwach członków gminy i wzbudzić w nich udział w sprawach gminy — wydział nieprzyjmuje, albowiem znaczniejsze czynności wydziału już przez umieszczenie protokółów posiedzeń w gazecie lwowskiej do wiadomości publicznej dochodzą, dobry skutek przez się odeprze wszelkie zarzuty, a złośliwym głosem, któreby się odezwać mogły, pomimo broszury zapobiedz trudno.

18) Wniosek przełożonego magistratu względem złożenia komisji po jednym członku z każdej sekcji do rewizyi terażniejszej manipulacyi kassalnej, za zdaniem sekcji finansowej przyjęto.

Referent radzca mag. Teodorowicz.

19) W skutek pozwu właścicielki realności we Lwowie p. Antonii Czarnomskiej względem uprzątnienia rur wodociągu do źródła pod l. 366^{3/4} prowadzącego, na jednozgodny wniosek magistratu i sekcji VII. udzielono prokuratorowi miejskiemu mandatum ad contestandum litem, albowiem podług istoty rzeczy pretensya skarżączej uzasadniona nie jest, a ona z takową już w drodze prowizoryalnej w roku 1827 nie utrzymała się.

20) Na prośbę p. Tadeusza Hensel o zapłacenie 774 zr. m. k. za dostawionych 9 sążni kub. kamienia kwarcowego, tudzież o rozwiązanie odnośnego na lat cztery, mianowicie od r. 1849 do końca 1852 r. protokolarnie zawartego kontraktu względem dostarczania rocznie najmniej po 50 sągów kub. kamienia kwarcowego za wynagrodzeniem po 86 zr. m. k. od jednego sąga — z powodu, jakoby kamieniołom w Suchodołach wcale już był wyczerpany — uchwalono wysłać wedle życzenia i na koszt proszącego komisję na miejsce, dla naocznego przekonania się, czyli dobyte kamieni w Suchodołach rzeczywiście fizycznie zupełnie już niemożliwym się stało, lub czyli takowe chociaż z poniesieniem większych kosztów przecież jeszcze wykonalnym jest. Oprócz tego ma komisya zbadać i przedstawić wszelkie stósunki, któreby do ułożenia tego sporu w drodze słusznej ugody posłużyć mogły. Od rezultatu dotyczącego sprawozdania założyć będzie stanowcze rozstrzygnięcie podania p. Hensla.

21) W końcu posiedzenia odczytano układ konkursu do obsadzenia posady miejskiego inspektora budowniczego i przyjęto z tym dodatkiem, że od ubiegających się o tę posadę koniecznie wymaga się wywiedzenie się z przeprowadzenia znaczniejszych budowli, dlatego ten warunek w konkursie umieszczony być ma.

Koniec posiedzenia o 8 godzinie wieczór.

Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe Lwowskie z 28. maja.)

Lwów. Na dzisiejszym targu ceny zboża i kartofli poszły cokolwiek w górę, opał zaś tańszy o więcej jak 40 kr., a hreczka i okłoty spadły o 15k. Drobiazgowa sprzedaż krup, mąki, masła itd. bez odmiany, — prosa, grochu i drzewa dębowego nie było na targowicy. Za korzec pszenicy płacono dziś 21r.; żyta 16r.15k.; jęczmienia 13r.; owsa 7r.45k.; hreczki 13r.37k.; kartofli 8r.; — cetnar siana kosztował 2r.48k.; okłotów 2r.10k.; — sąg drzewa bukowego sprzedawano po 28r., sosnowego po 24r. w. w.

Spęd bydła rzeźnego liczył na targu dnia 26. maja 184 wołów i 14 krów; mianowicie przypędzono z Kamionki 58 sztuk w 3 partjach po 15, 15 i 28; z Żółkwi 64 sztuk w dwóch stadach po 24 i 40; z Dawidowa 24; z Mostów 28; z Rozdołu 12 i z Bóbrki 16 sztuk.

Kurs lwowski.

	gotówką		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski mon. k.	5	52	5	56
Dukat cesarski " "	6	—	6	—
Półimperyak zł. rosyjski " "	10	15	10	20
Rubel śr. rosyjski " "	1	59	2	—
Talar pruski " "	1	52	1	54
Polski kurant i pięciozłotówk. " "	1	30	1	31
Galicyjskie listy zastawne za 100 złr. " "	84	57	85	42

(Kurs wekslowy wiedeński z 27. maja.)

Amsterdam 177 p. 2. m. Augsburg 128 l. uso. Frankfurt 127½ l. 2. m. Genua 149 p. 2. m. Hamburg 188¼ l. 2. m. Liwurna 125 l. 2. m. Londyn 12-31. l. 2. m. Medyolan —. Marsylia 151 l. Paryż 1511. Bukareszt 216. Konstantynopol 359. Agio duk. ces. 33.

(Kurs giełdy frankfurtskiej z 23. maja.)

Metal. austr. 5% — 74¾; 4½% —. Akcy bank. 1146. Sardyn. 35¼. Hyszpańskie 3% — 34¼. Polskie 500 L. 83¾.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 28. maja.

PP. Machan Kajetan, z Rodatycz. — Kleczkowski Franciszek, z Skomorochów. — Wiktor Jaków, z Kozielnik. — Nikorowicz Spiridon, z Krzywouk. — Urbanski Marcin, z Myczkowic. — Skolimowski Thadeusz, z Humieńca. — Dąbrowski Marian, z Brzeżan.

Dawno nam się nie wydarzyło widzieć tak podchlebnie przyjętą sztukę oryginalnego utworu jak wczoraj (środę) dramat historyczny pióra p. Ładnowskiego: **Pani Rusinowska, czyli Zbójcy święto - krzysey.** Treść z smutnych pamiętek wieku XVI, uwdzięczył autor osnową odpowiednią czasom, z których wziął powieść, podniósł wdzięk mową w afektach wiązana, charakter utrzymał szczęśliwie, a tok zdarzeń złożył własnym domysłem zręcznie tak, że sprawa zajmuje statecznie ciekawość słuchacza. Oszczędne są przytem dla oka ponęty sceniczne, chociaż się sztuka widowiskiem zbójców zapowiedziała; owszem uwagę całą zwraca na siebie ostatni czyn pani Rusinowskiej, w ciągu którego umiał autor rozwinąć wypadki całego życia kobiety, charakterem zapamiętałe namiętniej, i przedstawić tym sposobem jednolitą całość. — Pani Rusinowska uwiedzioną podszeptami miłości, zapiera się pierwszego męża Poraj, pojmanego w niewolę tatarską, a dumna i chciwa zbytków niszczy trucizną śluby powtórne z Rusinowskim, by z niecnym kochankiem swawolnie puścić się na wszelkie zdrożności. Lat kilkanaście tajone zbrodnie, rozpusty, później jawne rozboje sprowadziły wreszcie na nią wyrok trybunału królewskiego w chwili, kiedy się ostatniego dopuszcza gwałtu na Zabelle pod pozorem zemsty za dawną obrazę, a właściwie w chęci wydarcia narzeczonego córce Zabelle. Tę porę przedzgonną życia obrął autor, i zbliżeniem osób więzionych na zamku Rusinowskiej: Zabelle, Zabiellanki, Jęrzego sieroty i pielgrzyma Malchera, wysnuł wiele scen, które publiczność przyjęła z wielką pochwałą dla autora a wdzięcznością dla artystów, iż grą swoją przydadli zaszczytów dziełu samemu. Osobliwie gra p. Aszpergerowej i p. Sułkowskiej w scenie: Rusinowska z Zabiellanką, wywołała wielkie oklaski; niemniej zajmowała mocno scena: Rusinowska z Jęrzem (p. Szturm) — w więzieniu, Rusinowska z młodym Poraj (p. Rejmers). Sceny: Malchera (p. Smochowski) z Rusinowską — Malchera z Jęrzem — Malchera z Kraską (p. Wisłocki) odegrane z całą dokładnością w duchu powieści, sprawiły na słuchacza zupełne wrażenie, jakie autor sam wzniecić pragnął swym dziełem. Publiczność kilkakrotnie wywoływała artystów. — Świadcami przedstawienia piszemy tych słów kilka nie od nas samych, ale z ogłosu powszechnego, pewni, że powtórzenia tego dramatu publiczność oczekiwać będzie.

Dnia 29. maja.

Książę Sapieha Adam, z Krasiczyna. — Hr. Olizar Karol, z Rosyi. — Hr. Komorowski Adam, z Konotopów. — Hr. Borkowski Seweryn, z Szupanki. — Hrabina Komorowska Franciszka, z Łyszyce. — Baron Bess Arnold, z Zborów. — PP. Turczyński Jan, z Łopuszyna. — Korytko Seweryn, z Suchodołów. — Biliński Dominik, z Czyżkowa. — Orłowski Hipolit, z Olchowa. — Skrzyński Tadeusz, z Jasła. — Zieliński Ludwik, z Lubyczy. — Gasiorowski Jan, z Brodów. — Bogdański Edward, z Zabłotowa. — Schwaikart Karol, z Rykowa.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 28. maja.

Księżna Soutza Maria, do Krakowa. — PP. Niemczewski Feliks, c. k. radzca kryminalny, do Czerniowic. — Broniewski Henryk, do Balic. — Łodyński Piotr, do Prusznynowa. — Borowski Tadeusz i Wysłobocki Hieronim, do Wisłobok. — Rodkiewicz Józef, do Łukawiec. — Brzeżany Maurycy, do Konczak.

Dnia 29. maja.

PP. Zgadzziński Konstanty, do Przemyśla. — Dunajewski Floryan, do Możran. — Drzewiecki Józef, do Remenowa. — Jakubowicz Józef, do Bakowiec.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 28. i 29. maja.

Pora	Barometr wmierze wied. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Sredni stan temperatury do g. 6. zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god. zr.	28 0 6	+ 10°	+ 14°	zachodni	pochm. deszcz
2 god. pp.	28 0 6	+ 13,8°	+ 8,5°	półn.-zachodni	" "
10 g. w.	28 0 7	+ 9°		zachodni	" "
6 god. zr.	28 0 0	+ 10°	+ 10°	zachodni	pochm. deszcz
2 god. zr.	28 0 0	+ 10°	+ 8°	półn.-wschodni	" "
10 g. w.	28 0 10	+ 8,6°		" "	" "

TEATR.

Dziś: komedia polska: „Doktor Wespe.“

Na c. k. loteryi we Lwowie wyciągnięto dnia 28. maja 1851 roku następujące pięć numerów:

69. 2. 27. 84. 12.

Przyszłe ciągnięcia nastąpią dnia 7. i 18. czerwca.

Dyrekcya teatru w pamięci wieloletnich zasług p. Salowej przy tutejszej scenie, przeznaczyła za przyzwoleniem Jego Excelencyi Namiestnika, dochód dla niej w przyszły poniedziałek dnia 2. czerwca, z przedstawienia wdzięków scenicznych, nazwanych „Bukiet Rozmaitości“. Pierwsi artyści opery niemieckiej: pan Franke, panna Uetz, pan Freund, pan Gross, pod kierunkiem dyrektora orkiestry pana Hauser, tudzież mistrz śpiewu pan Ruff, użyczają z uprzejmiej grzeczności swojej przysługi, do której się przyczynią baletem panna Teresa Risa i pan Schellenberger. Publiczność nie odmówi wdzięcznego wspomnienia lat niemal trzydziestu, które p. Salowa poświęcała z chlubą dla sceny polskiej, i odwiedzić raczy zastępców chwil przyjemnych, jakie nam przed laty sama artystka sprawiała.

Zapowiadają nam wkrótce zmianę niejaką w cenach miejsc na operę, a w ogólności pewny stosowniejszy wymiar opłaty na przedstawienia niemieckie i polskie. Ceny wstępu potąd niższe na teatr niemiecki wymierzają się stosownie do niższych wydatków na utrzymanie towarzystwa sceny niemieckiej, łatwiejszej do zapełnienia, bo współbiegających liczy w Niemczech całych. Mimo-to w tak odległe od Niemiec strony, zapędzali się tylko posłedniejsze z tamąd talenta na stałe mieszkanie; skończonego zaś artystę witano częstokroć tylko gościem na czas krótki. Nowa administracya odpowiadając wymaganiom czasu i zamiłowaniu w kunsztach publiczności naszej, złożyła nowe towarzystwo opery, sprowadzając członków znakomitych w Niemczech z imienia i sławy, i nie szczędziła wydatków ni kosztów, by ożywić kunszt w całej świetności, a scenę przysposobić u nas do przedstawienia wzorów dzieł artystycznych, z jakich się szczycą teatru włoskie, francuskie i niemieckie za granicą. Nic przeto słuszniejszego, jak ażeby publiczność równie ze swęj strony przykładala się do uświetnienia kunsztu, i drobniejszym datkiem przy wstępie, przylaszczala sobie sposoby kształcenia smaku i pielęgnowania sztuk pięknych u siebie.

Przez pomyłkę wymienione były na afiszach dnia 16. maja r. b. ceny wstępne na parter, trzeci balkon i na galeryę wyższe, niż są w abonamencie zwykłe. Nadpłatę ztąd w kwocie 4 złr. 2 kr. odebrana, Administracya nie będąc w stanie zwrócić komu należy, złożyła na ubogich w instytucie tutejszym.